km171223.doc

LAPPEENRANNAN TEKNILLINEN YLIOPISTO
Konetekniikan osasto, Konstruktiotekniikan laitos
Heikki Martikka c:\kompos\tentit\ KM171223.doc KM221023.doc KM201195.DOC

020470000 KOMPOSIITTIEN LUJUUS TENTTI 17.12.2003

Kaiken kirjallisuuden ja laskimien käyttö tentissä on sallittu

1 Komposiitin mekaniikka ja kesto. Tarkastellaan kuvassa 1 esitettyä komposiittikappaletta. Se on lasikuitu/epoksia. Kuitujen kimmomoduuli $E_f = 70\cdot10^9$ Pa ja matriisin $E_m = 3.5\cdot10^9$ Pa. Kuitujen murtovenymä on $\varepsilon_{fu} = .01$ ja matriisin $\varepsilon_{mu} = .03$. Yläpintojen ala $A = 100$ mm^2. Kerrosten paksuudet ovat $L_f = 0.004$ m ja $L_m = 0.006$ m. Matriisin leikkausmurtolujuus on $\tau_{LTU} = ½E_m\varepsilon_{mu}$. Kappaletta kuormitetaan leikkausvoimalla F ja normaalivoimalla $N = 0.4F$. Matriisin, kuidun ja komposiitin ainemallit ovat Hooken lain mukaisia $\tau = G\gamma$. Poikittaiselle lujuudelle on malli: $\sigma_{TU} = \sigma_{mu} / S$, $S = SMF = 1/(1 - v(1-h))$, $\sigma_{mu} = E_m\varepsilon_{mu}$, missä $v = [4V_f / \pi]^{1/2}$, $h = E_m / E_f$. Liukumoduulien yhteys on

$$\frac{1}{G_{12}} = \frac{V_f}{G_f} + \frac{V_m}{G_m}, \quad G_f = \frac{E_f}{2(1+\nu_f)}, \quad G_m = \frac{E_m}{2(1+\nu_m)}, \nu_f = 0.3, \nu_m = 0.3$$

a) Laske komposiittikappaleen liukumoduuli $G_c = G_{12}$. Johda kaava.
b) Laske voima F, jolla laminaatti murtuu Tsai Hillin kriteerin mukaan KM247498.doc

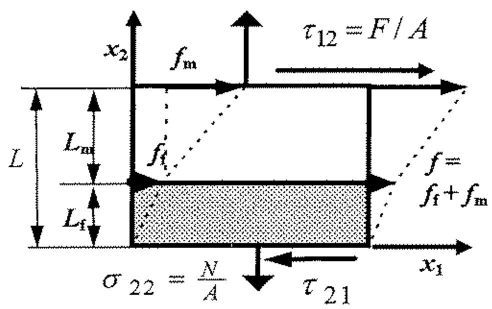

Kuva 1. Leikkaus-ja vetovoimalla kuormitettu komposiitti

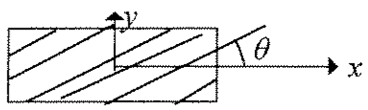

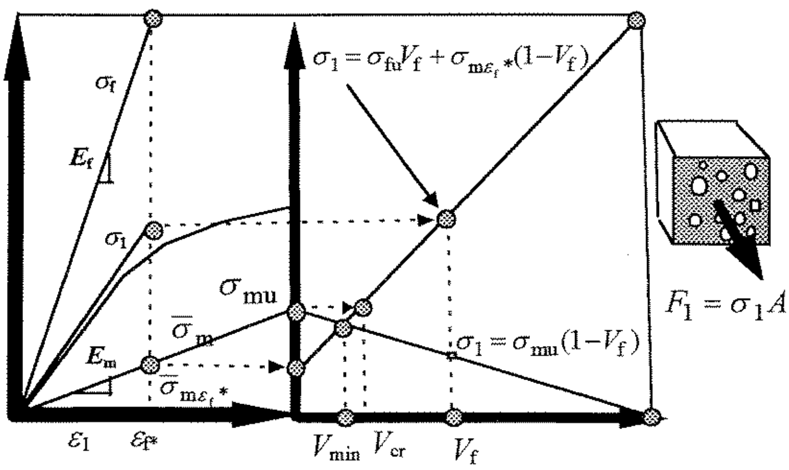

Kuva 2. Komposiitin vetokokeen ja lujuuksien sekoituskaavan yhteys

2. Komposiittilaatta. Komposiittilaatta on tehty roving kudosmatoista ja polyesterihartsista. Murtolujuudet on mitattu pääsuunnissa L ja T ja 45 asteen kulmassa L suuntaan nähden ja on saatu arvot σ_{LU}= 300MPa,. σ_{LT} = 200 ja $\sigma_{xx}(45) = \sigma_{xx}$ = 77. Tsai Hillin vauriokriteeri on

$$\left(\frac{\sigma_L}{\sigma_{LU}}\right)^2 - \left(\frac{\sigma_L}{\sigma_{LU}}\right)\left(\frac{\sigma_T}{\sigma_{LU}}\right) + \left(\frac{\sigma_T}{\sigma_{TU}}\right)^2 + \left(\frac{\tau_{LT}}{\tau_{LTU}}\right)^2 \le 1, \sigma_L = \sigma_{xx}c^2, \sigma_T = \sigma_{xx}s^2, \tau_{LT} = \sigma_{xx}sc$$

missä $s = \sin\theta, c = \cos\theta$ ja $(L,x) = \theta$ kulma L suunnan ja veto x-akselin välillä.
a) Ratkaise kestoehdosta kaava $1/\sigma_{xx}^2(\theta)$.
b) Laske 45 asteenvetokokeesta leikkauslujuus τ_{LTU}
c) Jos ei tiedettäisi mikä on päälujuussuunnan kulma x-koekappaleen x-akseliin nähden , eikä kolmea päälujuutta, niin saadaanko kymmenellä eri suuntaisella vetokoenäytteillä (θ1..) selville kysytyt asiat?

3 Tutkitaan komposiittilaattaa, joka on tehty kahdesta laminasta, kuva 3 .Kunkin paksuus on $t = 2$ mm. Laatan kokonaispaksuus on $T = 2t$ ja leveys $B = 100$ mm .Sitä vedetään kokonaisvoimalla $F_x = N_x B = \sigma_x BT$, $N_y = N_{xy} = 0$ .Laminaatti on symmetrinen ja pinousjärjestys on 0 /+45. Päälujuussuunnan LT koordinaatisto on xy koordinaatistoon nähden kiertynyt kulmassa $(L,x) = \theta$ .Hooken laki on kullekin kerrokselle $k = 1,2$. Merkitään $s = \sin\theta$ $c = \cos\theta$.

$$\begin{bmatrix}\sigma_L\\ \sigma_T\\ \tau_{LT}\end{bmatrix} = \begin{bmatrix}Q_{11} & Q_{12} & 0\\ Q_{12} & Q_{22} & 0\\ 0 & 0 & 2Q_{66}\end{bmatrix}\begin{bmatrix}\varepsilon_L\\ \varepsilon_T\\ \frac{1}{2}\gamma_{LT}\end{bmatrix} = \begin{bmatrix}20 & 0{,}7 & 0\\ 0{,}7 & 2{,}0 & 0\\ 0 & 0 & 2\bullet 0{,}7\end{bmatrix}\begin{bmatrix}\varepsilon_L\\ \varepsilon_T\\ \frac{1}{2}\gamma_{LT}\end{bmatrix} = \begin{bmatrix}c^2 & s^2 & 2sc\\ s^2 & c^2 & -2sc\\ -sc & sc & c^2-s^2\end{bmatrix}\begin{bmatrix}\sigma_x\\ \sigma_y\\ \tau_{xy}\end{bmatrix} = [\mathbf{T}]\{\sigma_x\}_k = \{\sigma_L\}_k$$

$$[\overline{Q}]_{k=1} = [\overline{Q}]_4 = [\overline{Q}]_{+45} = \begin{bmatrix}\overline{Q}_{11} & \overline{Q}_{12} & \overline{Q}_{16}\\ \overline{Q}_{12} & \overline{Q}_{22} & \overline{Q}_{26}\\ \overline{Q}_{16} & \overline{Q}_{26} & \overline{Q}_{66}\end{bmatrix}_k = \begin{bmatrix}6{,}55 & 5{,}15 & 4{,}5\\ 5{,}15 & 6{,}55 & 4{,}5\\ 4{,}5 & 4{,}5 & 5{,}15\end{bmatrix} \quad [\overline{Q}]_{k=2} = [\overline{Q}]_3 = [\overline{Q}]_{-45} = \begin{bmatrix}6{,}55 & 5{,}15 & -4{,}5\\ 5{,}15 & 6{,}55 & -4{,}5\\ -4{,}5 & -4{,}5 & 5{,}15\end{bmatrix}$$

$$[\mathbf{A}] = [A_{ij}] = \sum_{k=1}^{k=n}[\overline{Q}_{ij}]_k (h_k - h_{k-1}), \quad \begin{bmatrix}N_x\\ N_y\\ N_{xy}\end{bmatrix} = \begin{bmatrix}A_{11} & A_{12} & A_{16}\\ A_{12} & A_{22} & A_{26}\\ A_{16} & A_{26} & A_{66}\end{bmatrix}\begin{bmatrix}\varepsilon_x^{\ 0}\\ \varepsilon_y^{\ 0}\\ \gamma_{xy}^{\ 0}\end{bmatrix}, \quad \begin{bmatrix}\mathbf{N}\\ \mathbf{M}\end{bmatrix} = \begin{bmatrix}\mathbf{A} & \mathbf{B}\\ \mathbf{B} & \mathbf{D}\end{bmatrix}\begin{bmatrix}\varepsilon^0\\ \kappa\end{bmatrix}$$

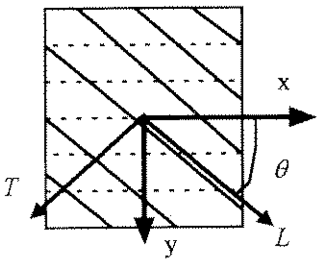

$$\boxed{\begin{aligned}&\overline{Q}_{11} \to \overline{Q}_{11,k} = Q_{11}c^4 + Q_{22}s^4 + 2(Q_{12} + 2Q_{66})s^2c^2\\ &\overline{Q}_{12} \to \overline{Q}_{12,k} = (Q_{11} + Q_{22} - 4Q_{66})s^2c^2 + Q_{12}(c^4 + s^4)\\ &\overline{Q}_{16} \to \overline{Q}_{16,k} = (Q_{11} - Q_{12} - 2Q_{66})sc^3 - (Q_{22} - Q_{12} - 2Q_{66})s^3c\end{aligned}}$$

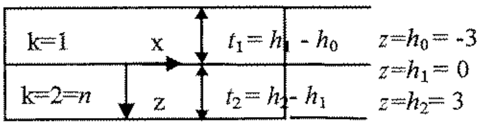

Kuva 3. Laminaatin rakenne.

Q matriisin tarvittavat alkiot lasketaan seuraavaksi. Nyt **B** matriisi on nolla. Viivavoima N_x tuottaa keskipinnan venymät $N_x = A_{11}\varepsilon_x^{\ 0}$.

Jännityskestoehto laminalle k kuitujen L-suunnassa on Tsai-Hillin vauriokriteeri. Lujuudet ovat $\sigma_{LU} = 300$, $\sigma_{TU} = 40, \tau_{LTU} = 10\text{MPa}$. Venymäkestoehto kerrokselle k on $R(2) = \varepsilon_{all} - \varepsilon_x^0 \geq 0$, sallittu venymä on $\varepsilon_{all} = 0.03$.

a) Osoita, että $[A] = t([\overline{Q}]_0 + [\overline{Q}]_{45})$

b) Tutki ulommaisen laminan $k = 1$ jännitys ja venymäkestoehto ja mitoitus

c) Miten rakennetta voisi optimoida? Mitä hyötyä on, että suunnitellaan **B** matriisi nollaksi, miten sen nollaus voidaan periaatteessa toteuttaa?

4 Kerroslevypalkki. Tutkitaan kerroslevypalkin lujuutta, kuva 3.
Sen pintakerrokset ovat **tehtävän 1** laminoista tehtyä laminaattilaattaa ja niiden murtolujuus σ_c on sekoituskaavan mukainen ja kimmomoduuli E_c myös. $V_f = 0.4$, Se on lasikuitu /epoksia. Kuitujen kimmomoduuli $E_f = 70 \cdot 10^9$ Pa ja matriisin $E_m = 3.5 \cdot 10^9$ Pa. Komposiitin vetokimmomoduuli on $E_c = V_f E_f + V_m E_m$. Kuitujen murtovenymä on $\varepsilon_{fu} = .01$ ja matriisin $\varepsilon_{mu} = .03$. Laminoiden vetomurtolujuus on sekoituskaavan mukainen $\sigma_1 = \sigma_c = \sigma_{fu}V_f + \sigma_{m\varepsilon_f^*}(1 - V_f)$. Jännitys $\sigma_{m\varepsilon_f^*} = E_m \varepsilon_{fu}$ .Mitat: $u = 0.1$,palkin pituus $L = 0.5$ m ja leveys $b = 0.1$ m.
Kerrosten kimmomoduulit ja paksuudet ovat $E_1 = E_3 = E_c$, $t_1 = t_3 = 0{,}001$m,
$E_2 = 0{,}001\,E_c, G_2 = E_2$ $t_2 = 0{,}02$m .Poimuilulujuus on $\sigma_{wrink} = 0.5(E_2 G_2 E_1)^{1/3}$ .Sallittu leikkausjännitys on 1MPa. Palkkia taivutetaan nelipistetaivutuksella, jolloin keskellä vaikuttaa

vakio momentti M .Leikkausjännitys on $\tau = \dfrac{Q}{bd}$, perustele tulos $H = F = Q,\quad M = Fu$ .Taivutusjännitys kerroksella k on $\sigma_k = Mz / I_k,\quad I_k = D / E_k$, $D = \Sigma E_i I_i \approx ½ E_c b t_c (t_2 + t_c)^2$, missä z on etäisyys keskitasosta $z = ½ (t_2 + t_c)$.

a) Mikä on suurin momentti ja voima F , jonka palkin vedon alainen kerros kestää ? Kestoehdot ovat puristuspuolen poimuilun, vetopuolen vetomurtuman ja ytimen leikkauslujuuden kannalta.

b) Esitä 3 vauriomahdollisuutta , joita voi palkissa voi esiintyä.

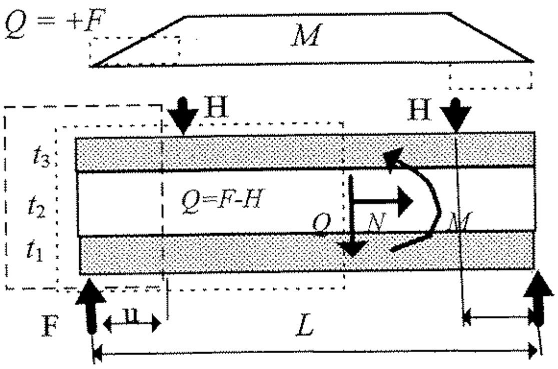

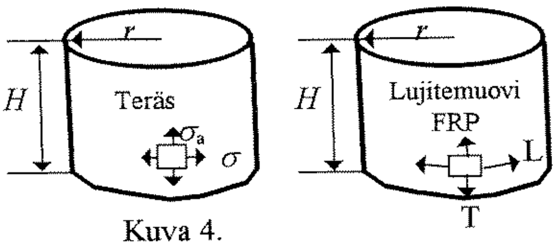

Kuva 4.

5 Lyhytkuitulujitteisen säiliörakenteen painekoe.

Suunnittelun kohteena on suljettu lieriömäinen säiliö, jonka säde r = 0.5m ja korkeus H = 1 m ja seinämän paksuus on t = .005 m. Matriisi on nailonia, jossa on V_f = 20 % lyhyttä lasikuitua.

Säiliön kuori valmistetaan injektioruiskutuksella siten, että saadaan kuiduille satunnaisjakauma.

Kuitujen pituus on $2L$ = 3.2 mm ja halkaisija d = 10 µm.

Kuitujen kimmomoduuli E_f = 72.4 GPa ja matriisin E_m = 2.76 Gpa. Matriisin murtovenymä on ε_{mu} = 0.03 ja kuitujen murtovenymä on ε_{fu}.= 0.012. Voidaan arvioida likimain , että luistoleikkauslujuus $\tau_i = 0.5\ \sigma_{mu}$ Suunnittelun tavoite on laskea seuraavat:

a) Kimmomoduuli E_R , liukumoduuli G_R ja suppeumaluku ν_R

b) Paine, jonka säiliö kestää murtovenymäkriteerillä

Ohjeita

E_T on kimmomoduuli poikittaisessa suunnassa

E_L on kimmomoduuli pitkittäisessä suunnassa, $G_{12} = G_{LT}$ on liukumoduuli

$$\frac{E_L}{E_m} = \frac{1+2s\eta_L V_f}{1-\eta_L V_f}\ ,\quad \frac{G_{LT}}{G_m} = \frac{G_{12}}{G_m} = \frac{1+\eta_G V_f}{1-\eta_G V_f}\ \frac{E_T}{E_m} = \frac{1+2\eta_T V_f}{1-\eta_T V_f},\ s = \frac{2L}{d} = \frac{L}{r}$$

$$\text{,missä } \eta_L = \frac{e-1}{e+2s}\ ,\ \eta_T = \frac{e-1}{e+2}\ ,\ e = \frac{E_f}{E_m}, \nu = \frac{G_f}{G_m}\ ,\ G_f = \frac{E_f}{2(1+\nu_f)}\quad G_m = \frac{E_m}{2(1+\nu_m)}$$

Kimmomoduulit $E_{random} = E_R = \frac{3}{8}E_L + \frac{5}{8}E_T\quad ,\quad G_{random} = G_R = \frac{1}{8}E_L + \frac{1}{4}E_T$

Suppeumaluku voidaan arvioida olettamalla, että laminaatti on kimmoisa ja isotrooppinen tasossa kaavoilla. $G_R = \dfrac{E_R}{2(1+\nu_R)}\ ,\ \nu_R = \dfrac{E_R}{2G_R} - 1$

Vauriokriteeri on kokeellisten tulosten mukaan maksimivenymä , jonka mukainen kestoehto on

$$R(1) = \varepsilon_{cu} - \varepsilon_t \ge 0,\quad \varepsilon_{cu} = 0.03,\quad \varepsilon_t \approx \frac{1}{E_R}(\sigma_t - \nu_R \sigma_a),\quad \sigma_t = p\frac{r}{t},\quad \sigma_a = \tfrac{1}{2}\sigma_t$$